

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 188. • 25. МАРТ 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

ОД 1. ДО 15. АПРИЛА 1981. ГОДИНЕ

ПОПИС СТАНОВНИШТВА

Попис становништва СФРЈ почев од 1961. године спроводи се у десетогодишњој периодици и рок за његово овогодишње спровођење је од 1. до 15. априла према статуј 31. марта у 24 часа.

Овим петим по реду послијератним пописом ће се, осим становништва и домаћинства, пописати станови и прикупити подаци од домаћинства која посједују пољопривредно газдинство — о величини земљишног посједа, сточном фонду и опремљености пољопривредним машинама.

Попис представља најбогатији извор информација о укупном становништву, његовом просторном размештају, као и контингентима (активно, пољопривредно, запослено, издржавано и др.), односно структурима (популарна, стварна, национална, образовна, квалификациони, професионални и социо-економска). Преко пописа се добијају и најпотпунији подаци о укупном броју домаћинства — пољопривредних, непољопривредних и мјешовитих — као и о броју пољопривредних газдинстава и њиховим посједима. Први пут ће се сви подаци добити за мјесне јединице, као основне ћелије друштва, што, такође, изражава посебан друштвени интерес.

Пописом ће се обухватити сви грађани СФРЈ, лица без држављанства с преbijalašтвом у нашој земљи, страни држављани (осим лица страних дипломатских-конзулатских и војних представништава), као и лица која у часу пописа буду у Југославији боравила.

Од становника ће се прикупити, поред осталих, адресни подаци; разпознати одсутности из мјеста сталног становишта, односно присутошти у мјесту пописа; о полу, датуму, мјесту и општини рођења; брачном стању; припадностима народу, народности или етничкој групи; о матерњем језику, песмености школској спреми; занимању, повременом обављању других послова ради стицања средстава за живот; друштвено-економском положају, дјелатности и изворима средстава за живот.

Пописом домаћинства добиће се адресни подаци, не-гових чланова и других лица која станују или се у њему затекну у моменту пописа; о правном основу коришћења стапа, посједовању куће или стапа за одмор и рекреацију; основни подаци о површини обрадивог земљишта, сточном фонду, живини, кошницама пчела, тракторима и комбајнима. На тај начин добиће се подаци како се обрађују пољопривредна газдинства.

Пописом станови прикупљају се, поред адресних, подаци о површини стапа и броју соба, опремљености кухињом, инсталацијама и санитарним просторијама, власништву и коришћењу стапа за становије, одмор и рекреацију, обављање пословне дјелатности.

Грађани се обавезују да дају тачне и потпуне одговоре на постављена питања, а организације удруженог рада, радне заједнице органа и организације да за своје раднике попуне "помоћни лист" који садржи податке о њиховој дјелатности, матичном броју, школској спреми, занимању и степену стручног образовања.

Закон обавезује сва лица која буду одређена за пописи ваче, контролоре, инструкторе и друге учеснике да чувају као службену тајну све податке прикупљене од појединача који се односе на њихове личне, породичне и имовинске прилике.

За попис становништва на подручју наше општине потребно је ангажовати 40 пописивача и пет инструктора.

Весна Вукићевић

ИЗ РАДА ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ССРН

КРИТИЧКИ О ЈЕДНОГОДИШЊОЈ АКТИВНОСТИ

Извјештај о раду Општинске организације Социјалистичког савеза за период фебруар 1980. — фебруар 1981. и доношење програма рада за 1981. годину била су питања о којима се водила расправа на Општинској конференцији Социјалистичког савеза која је одржана 10. марта. Делегати су за предсједника Општинске конференције Социјалистичког савеза са једногодишњим мандатом изабрали Драгана Љијешевића, члана Предсједништва Савезне конференције Савеза социјалистичке омладине.

Општинска конференција одржала је четири сједнице, а Предсједништво 15., на којима су разматрана анализа туристичке сезоне у 1979. години, програм мјера за припрему овогодишње сезоне, као и мјере економске стабилизације. Разговарало се и договорало о организовању, дочеку и испраћају Штафете мла-

дости, смјештају становништва пострадалог од земљотреса, организовању акције „Јединствени у одбрани и заштити“, акције на уређењу у оквиру општине, као и о другим проблемима. Ово су само нека питања којима се — како се истиче у извјештају — бавио Социјалистички савез, односно његови органи.

У извјештају се само за неке облике дјеловања Социјалистичког савеза каже да су добро радили као, на пример, Координи

циони одбор за кадровску политику и прославе. Такође се констатује да су биле активне секције за питања друштвеног положаја жена и за васпитање и образовање, док се за остале облике дјеловања каже да нису имали већих резултата.

Програмом рада за ову годину предвиђен је низ разноврсних активности, почев од јавне расправе о Средњорочном плану развоја општине до организације акције „Јединствени у одбрани и заштити“.

У дискусији су учествовали Владимира Јовановић, Раде Грговић, Урош К. Зеновић, Слободанка Кривокапић, Загорка Гадуловић, Жарко Миковић, Вожо Мартиновић и Драган Љијешевић.

ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ, се кретар Предсједништва Општинске конференције, говорио је о

(Наставак на 2. страни)

Јелени на острву Свети Никола

Ловачко друштво добило је породицу јелена лопатара (двије женке и једног мужјака). Довезени су из Националног парка са Бриона преко Ловачког савеза Црне Горе. Овај поклон друг Титу је обећао приликом посјете нашој општини.

Због својих високих природних особина и мјеста одакле потичу, вриједност ових ријетких примјерака добија посебну цијену.

Није потребно наглашавати колика одговорност пада на све чланове ловачког друштва да се ови драгоценји поклони одрже, развију и унаприједе, јер им за то пружа услове овај дивни природни амбијент. Ипак, морамо озбиљно скренути пажњу свим ловцима и осталим посјетиоцима острва да воде рачуна о њиховој заштити, јер ће се водити стална контрола над овим природним благом.

Наредних дана треба да пристигне још једна породица јелена и муфлона која ће, такође, бити пребачена на острво.

На тај начин се стварају услови да се острво претвори у национални парк, што би била својеврсна атракција за грађане Будве и туриста.

Колико је то богатство и што оно значи за туризам није потребно посебно истичати.

С. Р.

Штафета младости у Петровцу и Будви

У недјељу, 22. марта у 19.20 часова у Петровцу на Мору, првој црвеној општини на Јадрану, приређен је величанствен дочек Штафете младости која је тог дана кренула из главног града наше Републике на свој пут братства, јединства и љубави.

Штафету је поздравио Недељко Дапчевић, предсједник Општинске конференције Савеза комуниста, евоирајући успомене на живот и дјело друга Тита, прегалаштво и жртве народе овог краја и истичући наше непосредне и трајне задатке на Титовом путу.

У сали хотела „Кастел Ластва“, где је Штафета

ноћила, приређен је богат и разноврstan програм, који су припремили ученици основних школа „Мирко Срентин“ и „Стјепан Митров Љубишић“, као и културно-умјетничка друštva „Кањаш“ из Будве и „Макадам“ из Титограда.

Сљедећег дана, 23. марта у 12 часова, Штафети је приређен свечан дочек у Будви, где је говорио Гојко Љубановић, предсједник Општинске конференције Савеза социјалистичке омладине.

Из Петровца и Будве упућени су поздравни телеграми Предсједништву СФРЈ и Предсједништву ЦК СКЈ.

Општинска конференција ССРН

(Наставак са 1. стране)

секцијском начину рада, који би требало да буде превлађујући у Социјалистичком савезу, а углавном не функционише.

РАДЕ ГРЕГОВИЋ, досадашњи председник Општинске конференције, критички је говорио о једногодишњој активности Социјалистичког савеза. О томе да није било неопходне активности у Социјалистичком савезу најбоље говори извјештај припремљен за ову конференцију за коју је рекао да је исувише декларативан.

УРОШ К. ЗЕНОВИЋ је најприје говорио о недовољној информисаности радних људи и грађана, па је указао на питања којима није посвећено скоро никаква пажња. Нека од њих речешицу одлуке Скупштине општине, али се нисмо изборили за њихово спровођење у живот. Почекла је градња појединачних инфраструктурних објеката, па сестало, а да се не зна због чега? Имао је примједбе и на чистоји и, с тим у вези, рекао да су мали лични дохочи радника који се о њој брину.

ЗАГОРКА РАДУЛОВИЋ, председник Секције за питање друштвеног положаја жена, истакла је да се на неколико сједница Секције расправљало о проблемима запослених и незапослених жена.

Драгомир Лјешевић,

СЛОВОДАНКА КРИВОКАПИЋ, делегат у Републичкој конференцији Социјалистичког савеза, сматра да нам недостаје конкретности у раду и, као по правилу, не каже се ко је за шта одговоран, већ се говори уопште — Врло се непријатно осјејам на састанцима Председништва Републичке конференције ССРН — изјавила је она — јер немам ставове оних који су ме тада делегирали, а своје не могу, нити треба да износим. Осврнући се на делегатски систем код нас у општини, рекла је да он постоји само на папиру. Говорећи о извјештају, који је припремљен за Општинску конференцију примијетила је да је уопште и без смјерница за будући рад, док је за програм рада изразила сумњу да ће бити у потпуности реализован.

ЖАРКО МИКОВИЋ, секретар Општинског комитета Савеза комуниста, констатова-

ваја да досадашњи начин рада у Социјалистичком савезу није био добар, па је пледирао да се он промијени. Инсистирао је на потреби договорања и изношења мишљења о различитим питањима на нивоу Општинске конференције Социјалистичког савеза. Сматра да је делегатски систем добро постављен, али је чињеница да он не функционише ни приближно како треба, јер не постоји веza између делегата и базе, па због тога делегати у скupшти нама износе само своје ставе. Миковић је подсећио да у Скупштини општине имамо Друштвено-политичко вијеће, које чине делегати друштвено-политичких организација, а не зnamo како они тамо остварују своју улогу, а затим је говорио о раду Председништва Општинске конференције Социјалистичког савеза. — Убудући би требало — рекао је — да оно ради колективно: да сваки његов члан има стално задужење за одређене послове или групу послова. Општинска конференција се, међутим, није довољно састајала, а толико је било питања за расправу — планови средњорочног развоја, Нацрт закона о мјесним заједницама, уставни а мандmani, снабдијевање цијене. Програм активности Општинске конференције Социјалистичког савеза за 1981. годину треба да буде оперативни и конкретни, са па знаком проблема и термина за њихово rješavanje. Заложио се да за сва питања о којима се rješava треба бити у сталном контакту с грађанима.

БОЖО МАРТИНОВИЋ је рекао да је замро сваки рад у мјесној организацији Социјалистичког савеза, којој припада (Будва I). Чуди га такво стање, а толико је било питања за разматрање у претходној години.

ДРАГАН ЛИЈЕШЕВИЋ се најpriје захвалио на повјерењу, а затим указао на најзначајније и најактуелније задатке који у наредном периоду стоје пред Социјалистичким савезом, вјеријући да ћемо их извршити уз пуне ангажовање и одговорнији однос свих чланова. Сматра да метод рада у Општинској конференцији ССРН треба промијенити.

Ограђеница на Паштровској гори

Ограђеница се налази изнад Светог Стефана. Вео од 13. јула 1941. године, па кроз читав период народнослободилачког рата, она је била позната партизанско место.

Присјетимо се само 13. јула 1941. кад се и народ Паштровића масовно дигао на устанак. У то време, кад су одјекивале усташке пушке против италијанских фашиста, много нејачи склонило се на Гору паштровску. Тих јулских дана мјештани Светог Стефана и околних

села организовали су на Ограђеници колективну кухињу за борце и изbjegle porodične. Ујверен сам да је то била једна од првих народних кухиња.

Са Ограђенице одазvili су паштровски борци у многе битке против окупатора и домаћих издајника: 18. јула 1941. године у Брајићи и 1. децембра исте године на Пљевљима, где је јуначки погинуо 13. Паштровића. Са Ограђенице су испраћени борци у Ловћенски одред, I и II proletersku, затим у IV, V, IX, X

прногорску и I бокељску бригаду, као и у друге славне јединице народнослободilačke војске. Треба истaći da је послиje погибије 13 паштровских бораца на Пљевљима на Ограђеници одржан комеморативни скup, на коме је говорио Крсто Попивод.

Ово мало партизанско место, добро познато борцима од Удлица до Боке, значајно је и по то што су се у њему за читаво vrijeme народнослобodilačke borbe odzrakvali многi sastanci, čak i u vrijeme strašnije strahovlade oкупatora i četnika. Napomenimo i to da su 1942. godine u Ogradijenci, u prisustvu Krste Popivode, pashtronski borići polozili partizansku zakletvu da ne se boriti protiv oкупatora i domaćih izdaјnika do konacne pobede.

Сматрам да ово место не бисмо smjeli заборавити, због значаја које је имало у нашем покрету, посебно у вријеме НОВ. Зато би требало размислити како да му се одужимо: можда да се у њему сваке године одрžava народни збор на коме би се евocirale успомене на događaje iz naše herojske NOV.

Петар Митровић

ЧЕТРДЕСЕТОГОДИШЊИЦА НАШЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

Паштровница, 25. марта 1942.

ПОЧЕТКОМ 1942. ГОДИНЕ подловћенско село Побори било је једна од слободних оаза у нашој поробљеној земљи. Смјештени између Ђурђевца, Трудова, Голијена и Обле Главице, Побори су били погодно подручје за одбрану, па су се овде стационирали партизанске снаге из Тивта, Котора, Будве, Мана и Брајиће. Организован је касарски живот припадника Поборско-Брајићке, Мана-ске и Которско-приморске чете. Ту је био и Општински народно-ослободилачки одбор старе будванске општине, а активно су радиле и друге друштвено-политичке организације: народни фронт, антифашистички фронт жене, Савез комунистичке омладине... Тих дана од Буљарице до Котора и Тивта развијале су борбена дејства припадника Приморског батаљона „Стеван Штиљановић“, који је имао око 500 бораца.

Због снажног развоја партизанског покрета на нашем подручју италијански окупатор при премију је напад на партизанску базу у Поборима са циљем да је уништи и обезбедије комунистичку од Budve до Kotora за нормално функционисање. Обавијештен је о намјерама непријатеља, партизанска команда је пријештила да се беze борбе не повуче. До краве и неравне битке дошло је 25. марта 1942. године на косама Паштровнице, Ђурђевца, Коложуна. Снагама од три хљада италијанских војника и око 150 petokolonaša су противставило се 75 партизана. Не пријатељском нападу претходио је снажни артиљеријски премаја са тврђаве Врмица и крстарице „Бар“ укотвљене у Тиватском заливу. Обасцане смрtonosnom kisom, partizani su odbijali napad i osvajavali uspomenе radi mladih generacija. Као да сада слушамо ријечи команда Ђуре Ђаконовића: — Посјетите Јаришића, Паштровницу, Ошаник и Ђурђевца и пазите да не паднемо у клопку!... Иако је био већа prolećni dan сва ова браца су обавијена magalom od eksplozija granata. Чинило ми се да шума гори. Предвече сам пошао ка тору у намјери да пустим стоку да је Италијани не би отjerali. Али, срио сам се с њима прса у прса. Ухватили су ме. И тако сам се нашао на

Јово Станишић, пушкомitražeac na Pashtrovnicu, cko-Brajićke четe Ђura Žakonovića.

— Дубоко ми је остао урезан у сјећању тај догађај, јер сам тог дана изгубио два брата. Зато бих био најсрећнији када бих могао све то заборавити. Но, заборављати не смјемо. Напротив, треба освежавати успомене ради младих генерација. Као да сада слушамо ријечи команда Ђуре Ђаконовића: — Посјетите Јаришића, Паштровницу, Ошаник и Ђурђевца и пазите да не паднемо у клопку!... Иако је био већа prolećni dan сва ова браца су обавијена magalom od eksplozija granata. Чинило ми се да шума гори. Предвече сам пошао ка тору у намјери да пустим стоку да је Италијани не би отjerali. Али, срио сам се с њима прса у прса. Ухватили су ме. И тако сам се нашао на

Мамули заједно са осталим сељанима.

мајор у пензији, између остalog прича:

— И данас се с дивљењем сјећам Милице Лукине Зец, када смо је у најкритичнијем тренутку битке (запријетила нам је опасност опкола вана) срели у подножју Ђурђевца с пуним кошем хране што нам носи за ручак. Довикнули smo јој да бежи, и она је тек тада схватила опасност.

Вук Радоњић, рањеник на Паштровнице, потпуковник у пензији, — каже:

— Био сам млад и неискусан. Први пут сам се нашао у таквој пакленој артиљеријској киши. Највише ми се урезао у сјећање Филип Станишић. Био је испред мене на неколико метара. Стално нас је упозоравао на кретање непријатеља и поједине ватрене тачке. Дивио сам се како прецизно нишани на не пријатељу у пребацивању и уочава и најмануј промјену на терену...

— Група рањеника са Паштровнице међу којима сам био и ја пребачена је на Паштровску гору. Главни љекар био је покојни Мило Медиговић. Иначе, и поред тешке ситуације у погледу садијевања, рањеници на Паштровској гори нијесу оскудијевали у храни. Свакојутро паштровске жене освите су на планини с пуним корпама хране.

Владимир Станишић

Двадесет и седми март

Тога дана, 27. марта 1941., среће су се стара и нова ера у историји наше земље. Зато и кажемо да је то један од датума међаша: сојузима и одлучним „Не!“ силама осовине народи и народности Југославије показали су спремност да у борби која је била на видику под руководством КПЈ „крвљу својом понедељњике и уторнике претvaraју у празнике слободе“.

Двадесет и седми март 1941. протекао је свуда у нашој земљи у знаку борбених манифестија — разобличавања фашизма и пете колоне, протеста против владе Цветковић-Мачек и завјетa da се у покличима на уснама и транспарентима у рукама кретају се на ријеке на улицама градова, радничких центара и села у забити. Никад да тада — од Караванки до Ђевђелије, од Београда до Budve — није био јединственији у својим захтевима и жељама, сажренији! Протести против приступања Југославије Тројном пакту чули су се на тек узораним њивама, у халама фабрика, на градским трговима и улицама, у школама и универзитетским аулаима.

У тако одлучном тренутку, када се требalo определити за одлучан отпор или робовање тубинu, играле су крупну улогу вјековне слобodarske традиције наших народа из петstogodišnjih борби за ослобођење и независност и њихова бескрајна лубав према слобodi, спремnost да се приhvate oružja и da сами себе изlizuju у танад смрtonosnu rezultirali su organizovanim revolucionarnim рukovodstvom који ће, не дugo потом, прести u свенarodni ustanak под руководством Комунистичке партије Југославије и друга Тита.

Нераскидiva повезанost народа и Партије дошла је до изражавања више него икада. Она је јединија имала јасан став у погледу одbrane земље, борила се за интересе radничke klase, сиромашnog robiša i žandarmerskih stаницa, rastao je ugled Partije koja je punje dvije decenije bila van zakona. Зато су 27. марта 1941. godine njen program prihvatali највиши rodolubivi slojevi, izrazjavajući spremnost da brane naционалne interese Јugoslavije.

Схватајући da vlasta Цветковић-Мачек nije imala ovlašćenja, народna заštita, борила се за интересе radничke klase, сиромашnog robiša i žandarmerskih stаницa, rastao je ugled Partije koja je punje dvije decenije bila van zakona. Зато су 27. марта 1941. godine njen program prihvatali највиши rodolubivi slojevi, изразjavajući spremnost da brane naционалne interese Јugoslavije.

Сврставајући da vlasta Цветковић-Мачек nije imala ovlašćenja, народna zaštita, борила се за интересе radничke klase, сиромашnog robiša i žandarmerskih stаницa, rastao je ugled Partije koja je punje dvije decenije bila van zakona. Зато су 27. марта 1941. godine njen program prihvatali највиши rodolubivi slojevi, изразjavajući spremnost da brane naционалne interese Јugoslavije.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жирос-ракуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплатна: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

Банке за туристичку сезону

Недостатак финансијских средстава за припрему објекта и дочек првих туриста за угоститељске организације је одвајкада био један од горућих проблема. Разлог је што се у угоститељству промет почине остваривати у другом производном кварталу, а мала акумулативност туристичке привреде није обезбеђивала услове да се средства за ове потребе плаћају и задржавају.

На недавном састанку представника Народне банке Црне Горе и основних банака из Улциња, Бара, Будве, Котора и Цетиња, коме су присуствовали гувернер Народне банке Вук Огњеновић и генерални директор „Монтенегротуриста“ Миодраг Мировић, постигнут је договор за рјешење овог проблема. До говорено је да банке организацијама у саставу „Монтеће гратуриста“ већ сада обезбиједе средства за припремање објекта и то под повољним условима, значи без зарачунавања камата. Банке ће на истоветан начин угоститељским организацијама позајмљивати новац за набавку најнеопходнијих роба и тако допринијети уредном снабдијевању хотела и других објекта у љетњим мјесецима.

Постигнут је један договор, а односи се на органи зовања рада мјењачница. Да би се што више девиза сливало у друштвене касе умјесто у приватне цепове, договорено је отварање мјењачница у свим хотелима и другим интересантним мјестима. Угоститељима ће банке за ову намјену одобравати беска матне кредите и провизију довољну за покривање трошкова рада мјењачница. Показана је спремност да се финансијска реализација преко мјењачница угоститељима призна као дознака из иностранства, што би имало значаја за повећање дохотка и побољшање услова привређивања угоститеља.

Д. Н.

Вјеровали или не, ово је снимљено на најљепшој обали Средоземља — између Пржна и Светог Стефана

Зар се није могло наћи љепше место за ускла дишење каблова него испред нове поште?

ТУРИЗАМ И КОМУНАЛИЈЕ

Много неодговорности и — криваца

ТУРИСТИЧКЕ АГЕНЦИЈЕ ИЗ СР ЊЕМАЧКЕ, ТУИ и „Некерман“, траже од „Паласа“ и „Бечићке плаже“ да им на име обештећења за прошлу годину (зато што су Петровић и Бечићи били комунално неуређени) признају износе од 650, односно 180 хиљада западнонемачких марака. „Луготурс“ из Франкфурта по истој основи потражује педесет хиљада марака. Своје захтјеве образложу тиме што су својим клијентима, а нашим гостима, толико новца морали да поврате, зато што у Петровићу и Бечићима нису имали услове за одмор који су им били предочени. Тражена обештећења, како сада ствари стоје, мораје се признати, јер агенције су толике износе из суме дуговања према „Паласу“ и „Бечићкој плажи“ задржале. У уговорима између наших и страних туристичких агенција о обиму услуга стоји и клаузула да у одговарајућим летовалиштима морају бити уређени и простори око хотела, плаже, паркови и други комунални објекти.

Примједбе гостију на сервис и услуге у хотелима нису такве да би се морале плаћати маракама. Оне се готово искључиво односе на комуналне улице и шеталишта, неуређене плаже и зелене површине, канализацију и септичне јаме, као и на недостатак паркинг простора. Жале се, најкраће речено, на наш неодговоран однос према гостима, а тиме и према туризму, који је, ето, основ нашег живљења. Упозоравају нас да туризам није само хотелски кревет и столица у ресторану.

Све то и друга питања и проблеми из области комуналне била су предмет разговора на састанку коме је предсједавао предсједник Скупштине општине Предраг Тулафић, а присути су били одговорна лица из Петровића, представници СИЗ и Завода за изградњу и уређење Будве, Комунално-стамбене организације, као и неколико инспектора. Договорено је да се одмах приђе

рјешавању проблема о којима је разговарано, а рок за њихово отклањање је 15. мај.

Недостатак средстава главни је разлог што се одређени проблеми из домена комуналних, које представљају „три у оку“ туризма, благовремено не рјешавају. Средства за уређење улица у Брежинама у Петровићу већ су обезбиђена, али СИЗ за изградњу и уређење Будве тај посао још нису уговорио. У СИЗ за образовање, науку и културу стоји близу два и по милиона динара од којих се дио може утрошити за уређење приступног пута и постављање уличне расvjete до Друштвеног дома у Петровићу, али они који новац траже на друге стране за то не знају. „Палас“ је Самоуправној интересној јединици за изградњу и уређење Будве уплатио оно што је био дужан по друштвеном уговору, али о томе није обавијештена Мјесна јединица, а гај податак није познат ни другим органима који траже средства за разрешавање комуналних проблема на подручју Петровића.

Потписници самоуправног договора о обезбиђењу средстава за изградњу инфраструктуре не извршавају своје обавезе. Неке организације из Петровића одбиле су да тај договор потпишу, а најзрлатије су у захтјевима да се уради ово или оно. Средстава нема и због тога што Одјељење за привреду Скупштине општине споро доноси рјешења о измиривању обавеза приватних лица и организација удруженог рада по основу градње или коришћења већ изграђеног грађевинског земљишта.

Поменуту су и други проблеми. Не преузимају се мјере да се прекопане улице, послије полагања каблова или цијеви, доведу у проводити стање. Како изгледа, једино у Будви за то нису надлежни грађевински или комунални инспектори. Наношење пијеска или земље на улице, претварање улица и тргова у језера при коле обилнијим падавинама, зачепљивање пропуста и шахтова... и сличних „бисера“ има на претек. Ледини разлог за све то је што још увијек нису урађени пројекти за сакупљање површинских вода, па канале и пропусте свако ради према свом нахочењу.

Годинама се планира изградња нових и уређење постојећих паркиралишта, а простори испред Тргног центра и Поште у Будви претворени су у паркиралишта камиона и складишта големих котурова каблова. Зато није чудо што су тротоари у центрима насеља и на периферији претворени у приватна паркиралишта.

На састанку је, истини стидљиво, речено да би се многи комунални проблеми могли рјешавати самодоприносом. Умјесно је, због тога, упитати зашто се већ једном не загризе и у тај „тврд волац“, јер зна се шта све и колико туристичка дјелатност даје и доноси издаваоцима соба, а тражи се, и очекује, да све комуналне проблеме рјешавају јединица! Још увијек није ријешена намјена средстава од боравишне и купалишне таксе, а комуналне организације не знају са колико средстава могу да рачунају за уређење мјesta и одржавање комуналних објеката.

Д. НОВАКОВИЋ

Темељ дугорочне сарадње

Делегација Индустриско-пољопривредног комбината „Серво Михаљ“ из Зрењанина, гиганта који у свом саставу има 150 основних организација удруженог рада са 17.000 запослених, боравила је средином мјесеца у Будви, где је с представницима „Монтенегротуриста“ водила разговоре о дугорочној пословној сарадњи. Како је исакнуто у разговорима Милош Фелбаба, предсједника Пословодног одбора „Серва Михаља“, и Миодрага Мировића, генералног директора „Монтенегротуриста“, и њихових сарадника, могућности за сарадњу су велике. Зрењанински колектив ће помоћи развоју пољопривреде у основним организацијама удруженог рада „Монтенегротуриста“ које се баве искључиво пољопривредном дјелатношћу, а његови производи — месо, млијеко и млекче прерадјевине, житарице и друго — биће више него до сада присутни на трпезама хотела „Монтенегротуриста“. Предвиђено је да „Серво Михаљ“ и „Монтенегротурист“ заједнички граде хладњаче и друге објекте где би се складишила роба потребна будванском предузећу.

„Монтеће гратурист“ ће по моћи „Серву Михаљу“ на тај начин што ће за његове потребе обезбиједити девизе, а радицији овог колективица одмараше током љетних мјесеци, такође и у вансезону, у хотелима и другим објектима „Монтенегротуриста“.

Свјеже месо за хотеле

На састанку представника Београдске индустрије меса „Славија“ и ХТО „Монтеће гратурист“, који је одржан у Будви, директори ових колективи Раја Кнежевић и Миодраг Мировић потписали су самоуправни споразум о дугорочној пословној сарадњи.

Према постигнутом договору, Београдска индустрија меса ће снабдјевати свим врстама свјежег меса хотеле и друге угоститељске објекте у саставу „Монтеће гратурист“, који ће, када затреба, одјављати девизе за набавку опреме и других потреба београдског колективи.

Покренута је акција на удрžавању рада и средстава ове двије куће, како би заједнички градиле хладњаче и складишта у сервисној зони Јаз код Будве, где ће се допремати месо из Београда и транспортувати у угоститељске објекте на Црногорском приморју.

Договорено је да Београдска индустрија меса узима из Црне Горе вишак производа, који су до сада пласирани само у овој Републици. Тако, на пример, Београђани ће по месец долазити у сјеверне крајеве Црне Горе, такође по сир и кајмак, узимаћи уље, воће и поврће из Бара и Улциња и све то пласирати широм земље, као и ван наше границе.

С. Г.

Утврђена концепција акције „Јединствени у одбрани и заштити 81.“

Ове године прослављамо значајан јубилеј 40-годишњицу народноослободилачког рата и народне револуције. Та годишњица биће обилежана у току читаве 1981. године и она ће нас покренути на нова прегнућа у изградњи. Тако ће и овогодишња акција „Јединствени у одбрани и заштити“ протећи у том знаку уз појачану одговорност, организованост и бољи квалитет у извршавању задатака.

На основу искустава у до садашњим акцијама, договора и консултација у организацијама, организацијама и институцијама наше Републике, Предсједништво Републичке конференције ССРН донијело је одговарајуће смјернице о условима под којима се изводе активност, планирају и реализују задаци у овој акцији. Организације и органи Савеза комуниста, Савеза социјалистичке омладине, синдиката, СУБНОР-а и друштвених организација треба да буду њени непосредни организатори и учесници.

Концепција и основни захтјеви остају исти као и до сада. Међутим, досадашња искуства указују на потребу да се изврше неке измене у организационом смислу и прецизније утврде обавезе свих субјеката, што ће доприније ти потпунијем и конкретнијем ангажовању у систему општенародне одбране и друштвене самозаштите, учинити их одговорнијим и обезбиједити да сваки чинилац остварује, обавља и преузима дио обавеза и одговорности у извршавању задатака за које је овлашћен и који му припадају, према његовом мјесту и улози у одбрани и заштити.

Радни људи и грађани — као носиоци, учесници и не посредни извршиоци послова и задатака у акцији — одлу чују о њеној програмској садржини и другим питањима од значаја за постизање већих резултата на даљем осто собљавању организација и у купног система општенародне одбране и друштвene самозаштите. Мјесне заједнице, основне организације удруженог рада, друштвено-политичке организације и заједнице, као и органи самоуправљања добије конкретна упутства око израде програма акције, чији ће координатор бити Општинска конференција ССРН и Општинска конференција Савеза социјалистичке омладине. С обзиром да се штабови акције укидају, послови и задаци око организовања, праћења и координирања активности падају на Координacioni одбор за општенародну одбрану, безбедност и друштвену самозаштиту и Комисију ССО за ОНО и ДСЗ општине. Нарочито значајно је то што ће се на прикладан начин укључити Савјет за народну одбрану и Комитет Савеза комуниста.

На бази утврђене концепције, учесници акције дужни су најкасније до краја мар-

та 1981. године да доставе Координacionom одбору своје програме учешћа. Неопходно је да сви одговорни субјекти одмах отпочну с програмирањем, припремама и извођењем акције, с тим да се најави израда програма до краја априла направе елaborati вјежби и обједине сви програми на нивоу Координacionog одбора. Увјежбавање и извођење програмiranih са држаја и вјежби трајаје до краја септембра, а завршне активности, на бази увјежбене се 16. и 17. октобра. Првог да на приказање се практична способност учесника акције, а другог манифестовати садржаји јубилеја — зборови омладине и грађана, на којима би говорили истакнути учесници НОР и друштвено-политички радници. Поред тога, изводили би се ради на уређењу и обиљежавању мјеста и догађаја из НОР, походи стазама прослављених партизанских јединица, спортски, културни и други програми. Укупна активност анализираће се на сједници Предсједништва ОК ССРН у новембру мјесецу.

Перо Кнежевић

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Не треба се заваравати — нису то ситнице

Посљедњих мјесеци путу се на конференцијама и у штампи помињу слабости у припремама за до чек нове туристичке сезоне. Но има још доста „ситница“ о којима би требало да поведу рачуна наши

грађани. Некада се пјевало „Где год нађеш згодно мјесто, ту дрво посади“, а у Будви је другачије и може се пјевати: „Где год нађеш згодно мјесто (тротоар), ту кола посади“.

Побољшати локални саобраћај

— Ми који с нестручње очекујемо сезону годишњих одмора — пише наш читалац Митар Митровић из Новог Београда — веома смо заинтересовани за аутобуски и остale превозе које планирате. Многи не долазимо својим колима, већ другим превозним средствима. Наставију проблеми, уколико, за вријеме одмora иначе смјештени у Будви или Петровцу. За сваку ситницу коју не можемо да купимо у Светом Стефану, Пржниу или Каменову, принуђени смо да идемо у Будву или Петровац. Али, како се превести до Будве или, ако се некако и превеземо, како се вратити? Чини ми се да је локални превоз на линији Будва — Свети Стефан — Петровац био веома лоше организован. Аутобус је било мало, а ријетко су и саобраћали. Посебно је била проблематична линија Будва — Свети Стефан. Ранијих година на овој линији саобраћали су локали, а прошле године није их било. Аутобуси на линији Будва — Петровац били су нередовни. Саобраћали су мало пута дневно, што је било недовољно. Стварале су се велике гужве. Путник није био сигуран да ли ће аутобус прћи горњом магистралом или преко Пржна. У аутобусе се текицо могло ући, били су претгрпани, остајала је маса путника на станицама. Тако пуни ријетко су се на станицама и заустављали, а и да не говоримо шта све то значи за вријеме лета. Сигурно је да је било много негодовања. Негодовали смо и ми, али и мјештани.

Како ће бити ове године? Да ли ће се прошлогодишњи случај поновити? Надајмо се да неће. Вјерујемо да ће одговорни имати доволно слуха, воље и могућности да боље организују превоз на линији Будва — Свети Стефан и обратно, а тиме и омогуће гостима да, према својим потребама, свакодневно, без гужве, могу поћи до Будве или Светог Стефана да купе што им је неопходно или да виде што их интересује, без бојазни да неће бити превозног средства да ће врате, односно да неће морати уместо аутобуса да користе такси.

ИЗНАД СВЕТОГ СТЕФАНА и Милочера, на плашинском заравни с које „пупа“ јединствен поглед на плаже будванске ривијере, лежи на челу брда село — Челобрдо. Прије рата имало је 33 домаћинства и око 80 становника који су живјели од земље и стоке. А хљеб се ту на питомој заравни могао вадити из земље лакше него у другим селима.

Село у рату добије епитет

Споменик борцима палим у рату

— првено. Јер, сви који су могли пушку да носе пошли су у оружану борбу за ослобођење. Били су бомбаши, пушкомитраљесци, курири — одважни борци у прослављеним партизанским јединицама. Деветнаест Челобрђана носиоци су „Партизанске споменице 1941.“

Челобрдо, спаљено јулских дана 1941, обновљено је након рата. Опет су се чули зов чобана и пјесма

мушки и дјевојачка. А шездесетих година, када је ту ризам снажније закорачио на овом дијелу обале, Челобрђани су почели да напуштају село. Један за другим силазили су у Будву, Милочер, Свети Стефан, где су се запошљавали и подизали нове домове...

Данас је у селу — са стадом, пчелама и на њиви — остао једино Данило Миковић с породицом, а највећи вротније је да ће и они у скоро ближе мору.

Звучи парадоксално, али је тако — иако расељено, Челобрдо неће опустети. Удаљено свега три-четири километра од мора, ово село је сада ближе свијету него икада. Још појдавно, док је било насељено, петролејка је протјерана: Челобрђани су први у Паштровићима добили електричну струју. Затим: и пошто је расељено, у село су се враћали они који су ту рођени. Доведена је вода и подигнут је споменик палим борцима. На каменој плочи уклесана су имена дванаест Миковића и три Митровића. Челобрђани их нису заборавили.

Нису само то урадили они сложни људи, који се често окупљају под старим храстовима и на споменически, том јединственом видиковцу који тако мами туристе. У Челобрдо се више не стиже путем кога је још у прошлом вијеку голим рукама подигао Јагор Страгонов, радићи на њему цијelu децензију. До села сада води крчаник који је замјенио козју стазу. Откидали су Челобрђани камен по камен да би ауто могао да стигне до врха села. Старе камене куће, које ни земљотрес није поштедио, сада се обнављају и уређују.

Током љета овде је све више домаћих и страних туриста. Плијене их јединствене љепоте овог планинског села. Многи гости из наше земље, који су овде боравили, одлучили су да купе плацеве како би подигли куће за одмор. Неки желе да се заувијек ту настане. Челобрђани су сада на мукама: добијају писма, зову их телефонима — како би се нагодили око куло продаје земље. То говори да ће кроз неку годину овде опет бујати живот. Доји ће људи с разних страна који ће насељити овај крај, а и домаћини ће све више навраћати на ста ра огњишта. Живот у градовима постаје све једноли чнији, па је излет у село и боравак у њему право оствре жење. За Челобрђане и више од тога.

С. Грегорић

НА ПРАГУ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

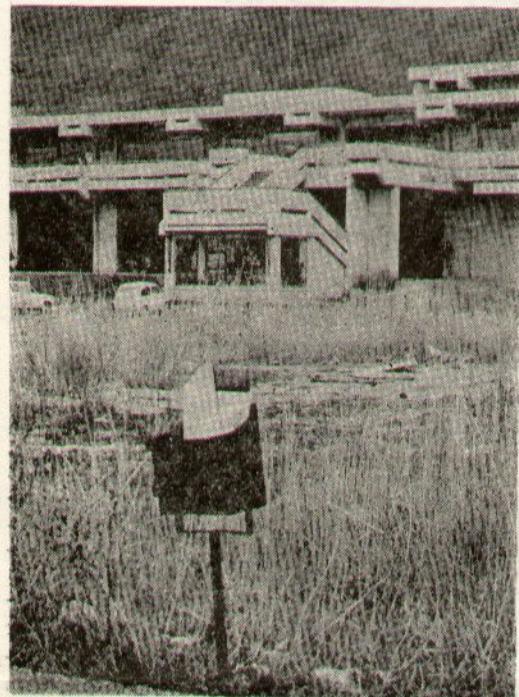
КАМЕРОМ И ПЕРОМ БУДВАНСКОМ РИВИЈЕРОМ

У циљу што боље припреме овогодишње сезоне, од овога броја „Приморске новине“ и Туристички савез општине ће, путем фотографског објектива, биљежити све оно са чим смо задовољни или нездовољни, а односи се на (не)уређеност наше ривијере.

Молимо грађане да нас помогну у овој акцији и укажу на све што би се, путем фотографије, морало наћи на страницама нашег листа.

Ова акција има трајан карактер.

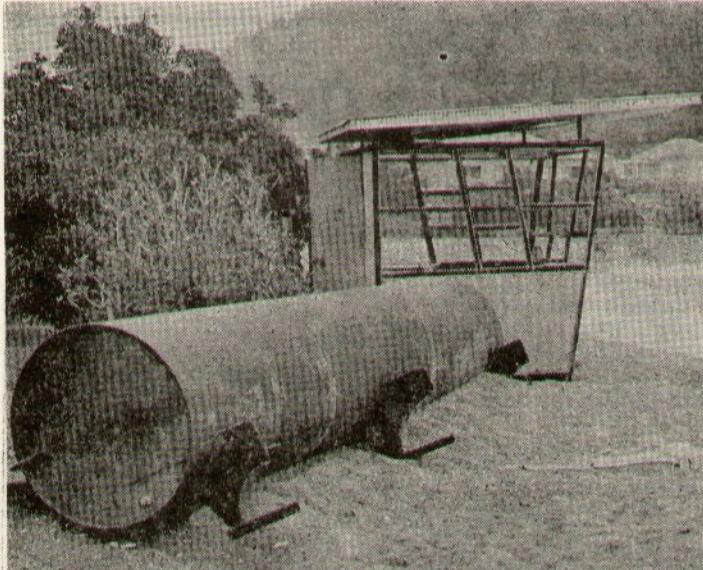
Објектив Милорада Тодоровића забиљежио је „станје“ на ривијери 13. марта 1981. године.

Овај „пейзаж“ није из цеке савање, већ простор испред Тргног центра у Будви

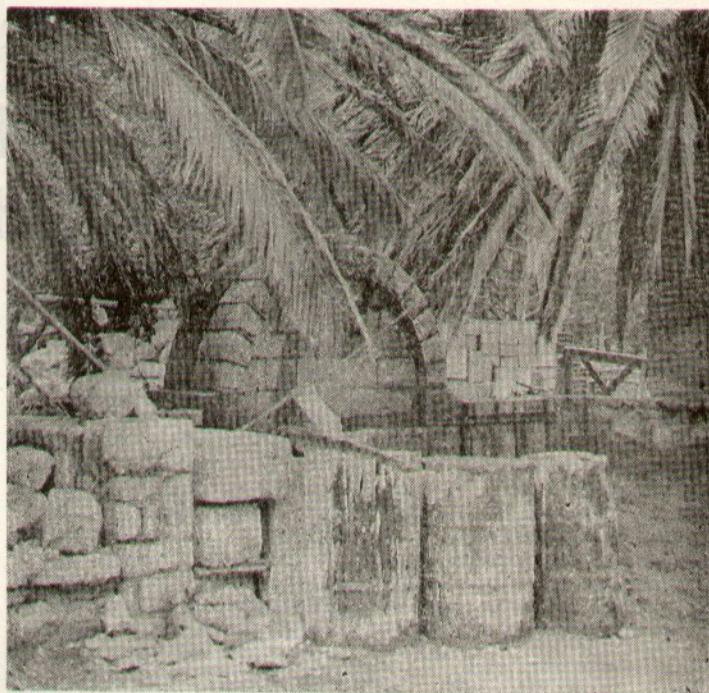
Ево раскрснице два савремена пута — где се налази, сами погодите

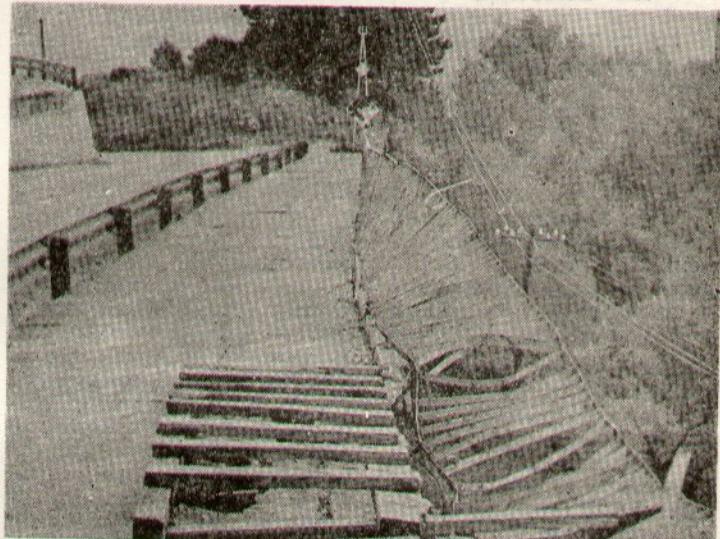
Да ли киоск смета резервоару или резервоар киоску — не знамо, али сигурно је ни једном ни другом није место на петровачкој плажи

Главна улица у Петровцу

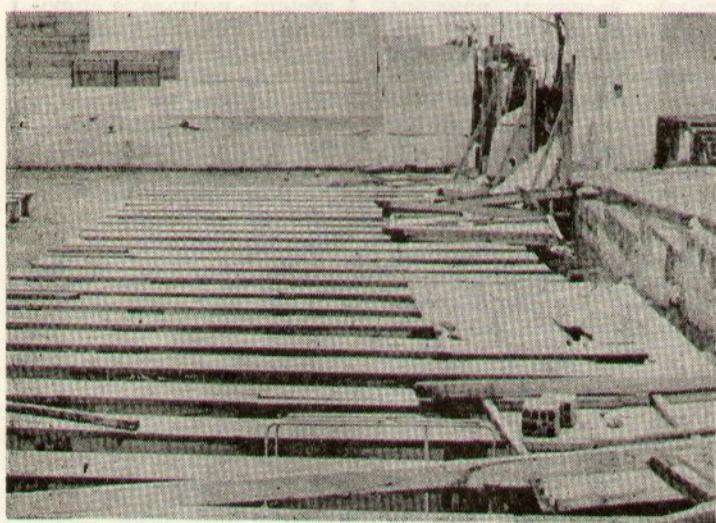
Коначно је стигао материјал за оправку једине јавне чесме у Петровцу

Путници: „Држите се лијеве стране!“ на овом дијелу шеталишта од Будве према Бечићима

Земљотрес је, ускоро ће већ двије године од тада, прошао. А кога чека овај „крш“ иза продавнице „Центропрома“ у Будви?

Некад је ово била Љетња позорница у Петровцу

Када би све зелене површине биле као ова у Будви! Нажалост, и она је веома мала

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★

Сарадња Центра и удруженог рада на остваривању реформе образовања

Десети конгрес СК Југославије и VI конгрес СК Црне Горе зајртвали су реформу школства као један од врло важних задатака читаве наше друштвено заједнице. У њему ће спрега образовних установа и удруженог рада бити главни ослонац и носилац свега оног што је ново, чија ће сарадња рјешавати питања финансирања и кадрова, реализацију наставних планова и, што је најважније, процес образовања ће се одвијати кроз рад и из рада.

СТИГЛЕ „ПОЛИТИКИНЕ“ НАГРАДЕ

Преко 200 ученика Средњешколског центра учествовало је у „Политикине“ наградној акцији „Школски час 80“, о чему је наш лист већ више пута писао.

Ових дана је на адресу Центра стигла награда: комплет „Ларусове“ библиотеке и велика диплома — захвалница за учешће у овој акцији.

Поред ових награда, професор Школског центра, који је руководио акцијом, био је шест дана на наградном путовању у Порторожу са још 80 пројектних радника из ције Југославије.

Б. П.

Данас, четири године након реформе, читава земља, и наш Средњешколски центар, имају драгоцену искуством.

У Центру ученици похађају двогодишње заједничке основе, односно припремни ступањ усмјереног образовања уз могућност да у завршној фази изаберу један од туристичко - угоститељских смјерова III или IV степена стручности.

Прва фаза усмјереног образовања припрема ученика да одабере занимање, путем повезивања с одређеним објектима друштвеног рада и организацијама удруженог рада. У образовни програм заједничких основа уградење су садржаји општетехни

чке и хуманистичке културе. Водећи рачуна о такозваној политехнизацији наставе, у програме је уведен предмет Основи технике и производног рада чија је реализација уско везана и обавља се у организацијама удруженог рада. Ученици Школског центра немају своју радионицу, а ријетко су организације удруженог рада на територији Будве које могу да им омогуће сагледавање предвиђених садржаја. Да би се програми реализовали, Центар је склопио самоуправне споразуме с више радних организација у којима ученици обављају праксу углавном као пасивни посматрачи процеса рада. Радионице тих радних организација су скучени простори са скупим постројењима и групе ученика су присиле да само визуелно, уз предавање, уочавају технологију процеса и технику рада.

Ученици обављају такву праксу у радним организацијама: пекара „Бачка Топола“, Електродистрибуција, Пошта, Аутомото савез, Киси канка — Буљарица, Служба друштвених прихода, „Монте негроекспрес“, Основна банка, Центропром и многе друге. Да би упознали производне процесе којих нема на територији општине, ученици изводе радне и научне екскурзије у Алуминијуски комбинат Титоград, „Радоје Дакић“, „Глава Зете“, Лука Бар, аеродром Тиват. Све је то скопчано с проблемима финансирања превоза, пријема код тих радних организација и додатним напорима већ геоптерећеног ученика.

Завршна фаза образовања је најконкретније повезана с удруженим радом. Она треба, најдуже за две године, да оспособи младог човјека за рад. Ту се, међутим, јављају два проблема. Један је што млади људи, послије двогодишњих заједничких основа, настоје да се готово сви упишу у неку непроизводну струку, по било коју цијену, а други што производни рад сматра да ученици послије завршене школе ни су оспособљени да раде, јер имају мало практичних знања да би брзо могли да се укључе у материјалну производњу.

Сваком ученику пружена је могућност да се према својим способностима развија и исказује, што треба стимули сати, али чешће су појаве не адекватних амбиција и друштвено неоправданих и непотврђених илузија о стручној и животној каријери.

Центар већ три године не може да оформи ни једно од јељење производног занимања у угоститељству, као што су конобар, кувари, рецепционери, јер ученици и њихови родитељи то не желе, мада су то захтјеви и потребе удруженог рада. Са звањем туристичког техничара, односно водича, ријетко је који од наших ученика пакон завршene школе, добио одговарајуће место и већ се јавио потреба да хиперпродукцију кадрова таквог профила зауставимо.

ПРВАЦИ У БИБЛИОТЕЦИ

Четири одјељења првих разреда Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ посетила су Библиотеку и провела по један школски час међу књигама. Био је то већ традиционални „Дан првака“ на којем ученици првог разреда постaju чланови Библиотеке, упознају се с њеним правилима и слушају програм припремљен за њихов узраст.

У врло скученом простору прваци су пажљivo слушали пјесме Николе Дреновића и Бранка Ђорђића, а затим су без устручавања показали шта су они научили.

Овакви сусрети се у Библиотеци одржавају сваке године, с тим што су у нормалним условима рада (у просторијама у згради „Зета филма“) они били много свечанији и упечатљивији.

Б. Л.

Ученици III и IV разреда за усмјерењем на туризам, са неједно три часа, практичну наставу остварују у ООУР „Монтенегротурист“, „Монтенегроекспрес“ хотелима „Београд“ и „Маестрал“.

Садржаји њихове практиче наставе су испитивање туристичке тражње, средстава туристичке пропаганде, састављање уговора, коришћење инструментала платног пројета, састављање калкулација. Ученицима тог усмјерења још нико није пружио могућност да као туристички водичи, који доста добро познају историју, умјетност и самоуправни социјализам, исказују своје могућности. Феријална пракса, у току љетњих мјесеци у трајању од 15 дана, не пружа велике могућности да нешто науче и често је веома формална.

Бојана Паповић

Десет година „Ликовних интернационалних сусрета“

Ове године навршава се десет година постојања и рада „Ликовних интернационалних сусрета“ у Будви. Веома вриједан и значајан јубилеј и за неку већу средину, него што је то наша мала Будва, која се у овом протеклом времену доказала као најзначајнији ликовни центар на Црногорском приморју.

Прије десет година први учесник ових сусрета био је познати сликар Италијан Ренато Гутузо, а

онда су долазили Швеђанин Линдстром, Французи Жиле, Жислен, Болин, Ен глез Бредли, Шпанец Арнаиз, Западни Њемац Гец, Јапанац Табући, Кубанац Папдолфи, Польак Мјечеслав Херман, који је до сада био и посљедњи члан ових Сусрета. Сва дјела су сачувана и већ у мају или јуну ћемо имати нове изложбе у новом простору Дома културе „Гојко Краповић“.

У знаку јубилеја

Овогодишње манифестије, које организује Међурепубличка културно-просвјетна заједница Црне Горе, Хрватске и Босне и Херцеговине, биће веома богате и занимљиве. Како је истакнуто на сједници Извршног одбора ове заједнице, која је одржана у Тивту, цио програм посвећен је 40-годишњици устанка и револуције.

На Зубачким ублима, на тромеђи три републике, одржава се и ове године збор „Братство-јединство“, фестивали дувачких оркестара у Дубровнику и Тивту, смотра фолклора у Билећи, смотра школских хорова и музичких састава у Херцег-Новом, а у Никшићу ће се сусрети млади литерати. Поред овога, предвиђени су сусрети иселника из ове три републике, затим ће уредници листова и радио-станица са овог терена измијенити искуства. Одржава се ликовне изложбе умјетника који живе на овом простору, као и семинар за Библиотекаре.

Треба напоменути да Заједница окупља културне посленike, омладинце и борце из Будве, Котора, Тивта, Херцег-Новог, Цетиња, Никшића, Требиња, Билеће, Корчуле и Дубровника.

С. Г.

ПРИПРЕМЕ ЗА „ИГРЕ ЈУГА“

Богатији програм

Традиционална културна манифестија „Игре југа“, која се током јула и августа одржава дуж Црногорског приморја, биће ове године бојатија и разноврснија него претходних. Већ су отпочеле припреме — конституисан је организациони одбор и именован умјетнички савјет ове манифестије — а било је говора и о програму за ово јељето. Биће богатији књижевни блок — у њему ће учествовати више писаца, нарочито из Црне Горе, а више гостију и квалитетнији програм очекује се и у блоковима — позоришном, филмском, музичком и ликовном.

Треба истаћи да су се у припреме ове културне манифестије овога пута укључили, и то по први пут „Монтенегротурист“ и Туристички савез Црне Горе, што ће допринијети да организација буде боља.

С. Г.

Антика у гробовима

Осмомјесечна археолошка истраживања на будванској некрополи, која је отворена још 1938. године, дају ванредно добре резултате. На простору од хотела „Авале“, који се реновира, па до самопо слуге „Центропром“ до сада је пронађено преко 150 гробова и 25 гробница. Већи број откривених гробова припада раном римском добу од I до III вијека. Међутим, има и вриједних хеленистичких гробова из периода од IV до II вијека прије наше ере.

Како су нас обавијестили археолози Оливера Жижић и Наташа Вукотић, ово су до сада највећи и најобимнији археолошки радови који су обављени у Црној Гори.

Гробови су углавном покривени масивним каменим плочама и сви су садржавали богат инвентар. До сада је пронађено мноштво керамичких предмета, бакарно сунђе, златни накит — четири масивна прстена, два ланца чији су крајеви завршавају негроидним главама, два броша са представама орла, шест привјесака, једна спирално увијена жица у облику змије и четири перле. Потом је пронађено још дosta драгоценог материјала: наушнице, сребрне игле, једна мања склуптura и преко 800 предмета од стакла и керамике. Све то датира из грчког и римског периода.

— Готово свакодневно нешто се пронађе — истичу археолози. — Само једног да на пронашли смо око седам-

десет керамичких хеленистичких посуда и 36 стаклених римских урни, балзамаријума и других предмета.

ГОСТОВАЊА

Полазећи од чињенице да Будва још увијек нема биоскопску салу, те да се три и по мјесецу није одржавао ни један програм, ни организовано гостовање, Културни центар је одлучио да за 8. март ангажује Радмилу Андрић са монодрамом „Госпођа Маргарита“. Због болести глумица отказан је најављена представа, а уместо ње Југословенско драмско позориште послало је Мирослава Жукића с монодрамом „Швјек“.

Иако се глумац Жукић трудио да разоноди присутне, а међу њима је највише било другарица, остаје утисак да би сви били много задовољнији да могли да поздраве Радмилу Андрић.

Б. Л.

Најени материјал биће конзервиран и изложен у Будванском музеју где се чувају предмети пронађени у будванској некрополи приликом ископавања 1938. и од 1951. до 1955. године.

С. Г.

МАМОДЕ О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

„ГОРАНОВ ВИЈЕНАЦ“ ДУШАНУ КОСТИЋУ

ВЕЛИКИ ПРИЈАТЕЉ ДЈЕЦЕ

Све године навршава се пет деценија књижевног рада Душана Костића добио је бројне награде. Међу њима треба истакнути награду АВНОЈ-а, Тринаестојулску, Змајеву и награду „Горанов вијенац“

За свој књижевни рад Душан Костић добио је бројне награде. Међу њима треба истакнути награду АВНОЈ-а, Тринаестојулску, Змајеву и награду „Горанов вијенац“

ВЈЕРОВАТИ

Вјеровати, и кад је мржња преко усне
и кад су око тебе мутне воде.
Вјеровати и када мрак запљусне
и облак кад прободе.

Вјеровати и кад се сумор јави,
ко коров, горко, кад обујми лице;
вјеровати птици, мраву, трави —
и кад се лети и кад се ломи нице.

Вјеровати у један камен тврдо
на и планину макар нек односе;
вјеровати да је за тебе што се брдом
јавља — за твоје усне, за твоје косе.

Вјеровати и кад си сам, и туга,
и кад сишибље умјесто смјела храсте;
вјеровати у ријеч, у загрђај, у поздрав друга,
у корита плавичаста

Вјеровати, и када страх је ружка
и кад олуја о прозор лудо млати.
Из мрачне собе у евидик што се пружа
— вјеровати, ипак, вјеровати.

писац објавио је 33 књиге прозе и поезије. У припреми је и 34. књига поезије „Зрело море“ коју ће ускоро издати суботичка „Минерва“.

који му је недавно уручен у Луковдолу, на пригодној све чаности.

Душан Костић који живи и ствара у Херцег-Новом, о-

сим прозе и поезије за одрасле, писао је доста за најмлађе. Мало је оних који нису тјеску и „Градић Јеленгај“ тјеску и „Градић Јеленгај“.

— Дјеци сам поклонио до ста времена и труда. Настала су четири романа и „Градић Јеленгај“ и престао сам да пишем за најмлађе. Не зато што их више не волим и што ми нису драги, него због тога што сматрам да сам им све рекао.

Костић је објавио и шест књига путописа који су настали у vrijeme dok је био репортер у листовима „Борба“ и „Политика“ и док је обилазио нашу земљу уздуж и попријеко.

О чему, пјева Душан Костић?

— Ја сам од оних који пишу без позе: искрено, онако како осјећам. Не инсистирам на пјесничким играјијама, него настојим да сваком пје смом нешто саопштим читаоцу. Инспирација ми је природа — њена невјероватна и недокучива снага и моћ пред којом је човјек мали и немоћан. Те своје медитације у природи, размишљања о киши, вјетру, земљотресу и другим појавама, биљкам и тако настају пјесме, каже Костић.

Сунчев планетни систем

Од Сунца до Плутона, најудаљеније познате планете његовог система, светлост путује 5,5 часова, а до kraja простора у коме Сунце још да рује, 1–2 године. Ови подаци показују да планетски систем заузима само уску појас — рачуна се да је укупна запремина простора планетског система неколико милијарди пута мања од запремине простора коју заузима Сунчев систем у целини.

Али, укупна маса девет планета znatno премашује масу свих осталих чланова Сунчеве породице (без Сунца). Ево неколико података за илustrацију: Земља чини свега 0,2 одсто цјелокупне масе великих планета, која је 700. дио Сунчеве масе; маса свих сателита је 12 одсто Земљине; укупна маса неколико десетина хиљада планетоида је стоти дио Земљине; маса свих комета, метеора и других материја је величина Земљине масе.

Желимо да скренемо пажњу на једну карактеристику: прве четири планете (Меркур, Венера, Земља и Марс) bitno se razlikuju od наредне четири (Јупитер, Сатурн, Уран и Нептун) — razlike su u trajanju obrtaњa oko sопствene osi, poluprečniku, masi, gustini i broju satalita. Prva je tзв. Zemljina grupa, a druga Jupiterska grupa planeta. Плутон није dovoljno poznat,али, po svojim osobinama, izgleda da je bliže Zemljinom tipu planeta.

Планете се крећу око Сунца — у правцу супротном од кретања казаљке на часовнику (посматрано са сјеверног пола) — на елиптичним путањама, које се мало разликују од круга. Равни њихове путање су близине равни у којој се Земља креће. Ове карактеристике остају практично непромијењене и може се сматрати да је планетски систем стабилан.

Треба још нешто напоменути. Строго узвешти, неправилно је рећи да се, рецимо, Мјесец креће око Земље. Тачније је: Земља и Мјесец се крећу око једногачког тежишта. Тежиште система Земља — Мјесец је близу 5.000 km испод Земљине површине.

Посматрајући из правца сјеверног пола, пла-

нете — са изузетком Венере и Урана — обрну се окопствене осе супротно кретању казаљке на часовнику.

Планете гиганти имају густу атмосферу, састављену првенstveno од хидрогена и његових једињења. Земљина група планета или нema (Меркур) или има мању атмосферу, састављену од елемената, нитрогена, угља, оксигена и њихovih једињења.

Prvih pet planeta poznavali su još i stari narodi. Уран је отворен 1781. године, Нептун 1846., а Плутон 1930. године. Трагања за новим

planetama dosad nisu urodila plodom.

ПОДАЦИ О СУНЧЕВОМ ПЛАНЕТСКОМ СИСТЕМУ

Планета	Средње растојање од Сунца*	Трајање обиласка око Сунца	Трајање обртања око сопств. осе	Средњи полу-prečnik у км.	Маса**	Густина у g/cm³	Број сателита
Меркур	0,4	88 дана	58,6 дана	2440	0,05	5,5	0
Венера	0,7	225 дана	243,1 дана	6056	0,81	5,2	0
Земља	1,0	365 дана	23h56m	6371	1	5,5	1
Марс	1,5	687 дана	24h37m	3394	9,11	3,9	2
Јупитер	5,2	12 год.	9h50m	71350	317,9	1,3	12
Сатурн	9,5	29 год.	10h14m	60400	95,2	0,7	9***
Уран	19,2	84 год.	10h45m	23650	14,7	1,6	5
Нептун	30,1	165 год.	15h48m	25300	17,2	1,5	2
Плутон	39,5	249 год.	6,4 дана	око 3500	око 0,18	око 6,0	0

* У јединицама средњег растојања Земља од Сунца, које износи 149,6 милиона км.

** У јединицама Земљине масе.

*** 1966. године пронађен је десети Сатурнов сателит, али се још тражи провера овог податка.

НАЈМЛАЂИ САРАДНИЦИ

ЈУГОСЛАВИЈИ

Штектами су митралези,
црвена се кrvца мила,
животи су многи дати
за тебе, домовино мила.

И зноја се много проли,
не штедје се труд, ни
снага
да бисмо те изградили,
домовино наша драга.
Татјана ИЛИЋ

Посматрала сам залазак Сунца

Гледам. Небо је црвено. Стојим иза танке смрке која ми закланя видик. Море се стишао послиje буре која је бијеснила већ неколико дана. Једна црвена лопта баци своје зраке кроз крајицак плавог неба и осветљава даље на хоризонту лађу која плови. Та црве на боја изгледа чаробно на још туморном небу и мору који као да су споjeni. И околина је сва црвена. Стијене, једна поред друге, одједном су добиле прелијепу харгину. И шума је обасјана ружично.

Сав тај чаробни призор, кога нам је даровао

залазак сунца, није трајао дugo. Брзо, врло брзо, та црвена лопта утонула је у море...

Ана Митровић IV

ПТИЦА

Јутрос, док сам била код куће, једна птица је слетјела на мој прозор. Одмах је мачица Цица скочила са пећи и хтјела да је поједе. Ја сам се наљутила и рекла: „Случајно да се ниси усудила да је поједеш, сједи на пећ и настави да предеш!“

Марица КУЗЊЕЦОВ, II-1

Дува бура, кида грane

Дува буда
кида грane
баша лишиће
на све стране.

Море диже

страшине вале

и удара

о обале.

И антене

с крова руши,

а ћаџима

леди уши.

Једном ћаку

ташину просу

и рашичура

руду косу.

Зоран БАНОВИЋ II-1

*

Бура дува,
све је јача,
чуна дрва,
тешко се корача

Бура снажна,
сваком смета,
тако снежна,
свуда шета.

Јелена ЦРВЕНКО, II-1

Много сам се обрадовао кад сам послије дуге зиме угледала љубичицу, која је стидљиво помолила своју главицу испод једног жбуна у парку. Ускликала сам од среће, па сам одмах потрчала да је уберем. Кад сам разгрнula жбуни, видјела сам их још неколико, а оне као да су ме звале: „Убери ме!“. И тако сам набрала букетић, отицала кући и поклонила га мами. Она се томе много обрадовала.

Анета Живковић IV

Прољеће — враголаста дјевојчица

Прољеће је враголаста дјевојчица, њој је свака пчелица добра другарица. Њу познаје свака птица. Она трчкара боса, њу познаје свака оса. Она је витка и танка, јер је права баштованка.

Симона ЉУБИША II-1

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

Како подијелити?

Два су рибара пошли за риболов. Први је уловио пет, а други три рибе. Када су почели да их пеку, нађе неки путник и упита их да ли може да доручкује с њима, па ће им за то платити. Рибари су пристали, те сва тројица сједише да доручкују, подијеливши рибе на три једнаке порције. Послије доручка путник даде рибарима осам динара. Како ће рибари да подијеле тај новац?

Треба расуђивати овако: путник је платио осам динара за једну порцију, то јест, за једног учесника у јелу, па је, значи, сва уловљена риба (све три порције) вриједила 24 динара. Одатле слиједи да је вриједност једне рибе б

из наше прошлости

Куп Југославије
почетком априлаИНТЕРНАЦИОНАЛНО ТАК
МЧЕЊЕ У ЦУДОУ

Будва је домаћин значајне спорске манифестације која ће окupити велики број такмичара с разних мерида Јана. На Јадранском сајму 5. и 6. априла одржано ће се велико интернационално такмичење у цуду које носи назив „Куп Југославије“. Поред представниција Југославије, наступиће најбоље селекције Њемачке Демократске Републике, Совјетског Савеза, Мађарске, Бугарске, Алжира и Монголије, као и по један представник сваке наше републике и покрајине, независно од наступа наших репрезентативаца.

Организатори ове велике спорске манифестације су „Монтенегротурист“, цетињски „Обод“ и Јадрански сајам, док ће техничка организација бити повјерена цудо клубовима „Ловћен“ из Цетиња и „Сплит“.

— Припреме за ово велико такмичење веома доbro и ми ћемо спреми дочекати њудите и друге учеснике ове изузетне спорске манифестације — рекли су нам у Скупштини општине у Будви.

С. Г.

ЧУДО КЛАУС АДАМС
ФУДBAL„Могрен“
у финалу

Фудбалери „Могрена“ јесењи прваци у Црногорској лиги, настављају са успјесима и у такмичењу за Куп Југославије. Пошли су у четвртфиналу на свом терену са владали друголигаша „Ловћен“ из Цетиња — резултатом 2:1, у полуфиналу су се састали у Котору с домаћим „Бокељем“. Послије веома добре игре, Будвани су головима центарфора Ђурешића у 72. и 78. минуту савладали домаћина и пласирали се у финале за подручје Црне Горе.

„Могрен“ је наступио у саставу: Петковић, Дакић, Пејовић, Калезић, Бајовић, Павићевић, Барјактаревић, Вујовић (Крунић), Ђуретић, Маловразић и Ђуровић.

Играло се пред око 2000 гледалаца, а добро је судио Сретен Мартиновић из Тита града. Од играча „Могрена“ истакли су се голман Петко вић, Калезић, Павићевић, Крунић, Маловразић и свака ко голгетер Спасо Ђуретић. Код домаћина једино је задовољио лијеви бек Донковић.

ВЛАДИКА ДАНИЛО јЕ ЗНАО да Црногорци, једнако као Људи и Приморци, „књиге без чловека“ слабо маре и слушају, али, не могавши свуда да стигне, писао је „на прешу“ братствима, племенима и њиховим главарима, обраћајући им се „као браћи и сапатницима очински строго и благо у исти мах“, прекоријевао их, учио, молио и преклињао, увијек са жељом да утиче на њихове судбине, да их упути и научи како да одоле свакојаким невољама које су са сваке стране вребале.

У писму паштровским сајама, војводама и „прочим старјешинама“ 10. јула 1701. године истиче како „доходише к нама неки Брајићи и казиваше нам како се преријете око некијех границах које нити су Брајићи ни ви усјекли ни дијелили, но она господа која су земљом владала. Те смо се сами чудили што се несвоље буните и ви и Брајићи, те се лијепо помежду собоју не држите како братија, зашто је тако и потребно, е сте сусједи, а кад би се то кћело помакариват, имао бы тко. Цар је и принцип жив. Чини ми се нијесу на вас ни на Брајиће наслопили да тијем управљајте... Но се не буните помежду собоју, зашто ми знамо да ту нема ништа до једне зависије једному на другога, али је завист от ђавола, а мир и љубав от Бога... Они имаје књиге от тијех границах. Та ко се изберите три, али четири чловјека паметна, а одвуд толико. Тако ћете то ласно и видјет, а књиге ће најљевше казат. Залуду се сваки мучи: неће боље учинитако земљу поклат. Но чините мудри да се не колује луди“...

Послије долaska руских емиара, пуковника Михаила Милорадовића и капетана Ивана Лукачевића, који су донијели Црно гопцима „Царску грамату“, владика Данило се више није осјејао као „сламка међу вихорима“ и „сирак тужни без нигде никога“. То се види и из његовог писма брату Раду — оном који му у „Горском вијенцу“ пребацује: „Што се мрчиши када коват не-

„Стојте сврх себе и чувајте се колико можете!“ (2)

(ЦРНОГОРСКИ ВЛАДИКЕ У СВИЈЕТЛУ СВОИХ ПИСАМА)

господски ваља да тога не хоће, зашто и господа нијесу с неба слепела, него су и они људи плените и имају жене и сестре...“. И, на kraju, као поената: „Сви смо ми от женах рођени“.

ОД МАЈЕ ИСКРЕ ВЕЛИКИ ОГАНЬ

Осамнаестог октобра 1726. пише провидуру Габријелу Волду: „... Ма је мутна велика от онијех који не познају ни слушају заповеди које воде свијех у царство небесно, него љубе сујету, славу и супербују сутетнога мира... и шанту и пишу сваку неправду... Зато је потреба от велика, и мудра, и права судца, који не ове смутње и ове неправде очистит и одријешит све оне кује у Будву које су забулане и за једну кривиду њихову, него, како прије реко, за шантутање и за неправедна писма и неправедне заминанције које кољује вас они народи и који су почели и цркве свајати и свети закон мутит и хулит...“

Изванредном провидуру Антонију Бембу Владика пише 3. октобра 1727. да је стар и хром и да ће „нови сједјет у манастир и Бога молит за своју душу и своје гријехе, а ово нека мире сердари и гувернадри з гospодином кавалијером. Ја сам до ста трошио залуду своје убоштво. Нека се такни и они у он што су Сенату досад измамили и залуду изјели“. У другом писму „да би добро (било) све ово уједно стиснут и умирит, зашто кад мала искара огња остане у потају неугашена може се от ње и велики оган уједит, а вљетра је вражјега доста који пуха и раждије сваки дан“.

Сачуван је његово писмо „У Махије, и у Поборе, и у Враџије на прешу“ у коме позива ова племена да похитату у Ријечку нахију: „Браћа ве зову на помоћ да се поможете бранити от напасти...“

САВЈЕТ ПАШТРОВСКИМ СУВАМА

Неупоредив као митровац, властик Данило се није освртао на свој положај, нити плашио да се његова скита које су га очекивале на сваком кораку, већ је, када је год то требало, залагао свој ауторитет у споровима између појединих братства и племена. Та ко у новембру 1728. савјетује паштровским сувама да се измире са Цетињанима „зашто сами знајете да је Цетиње сад јако племе. Ако се штвима умириште, са свакијем ћете се лакше умиришт... Ви сте разумни. Можете то на кметове утврдит, а ја ту мало могу помоћ, зашто је то суд сјетовни, ма ћу и ја припо-

мој колико узмогу проклињат и задржават и от цркве отлучеват. То је наш суд, а ваш је, кметовски, башка“.

Да би се разумјеле ове ријечи треба знати да владика Данило није имао никакве војске, ни полиције помоћу којих би рјешавао спорове, нити једне тамнице у читавој земљи, а без тога је било немогуће стварати државу. Требало је, ипак, на неки начин кажњавати преступнике и зликовце, а прије света мирити закрљења братства.

ПОРАДИ СУЗА СИРОМА ШКИЈЕХ

У писму упућеном Антонију Бембу (10. јула 1729) читамо: „... Ово су људи (односно се на црнничке и ријечке главаре) вјерни и послушни вазде били и немају што чинит з друзијема, ни се у чије зло мијешају...“ Дана касније иступа најенергичније против попова: „Ово пишем поради сужах сиромашкијем који су одрти и уцивијељени от проклетога попа Богдана и от његове дружије грађана, а то поп и није него капо од злијех људи, и то су ребели и отменици и божи и господски. Врзи тога попа Богдана у тамницу и те се грађане“. Истог дана о истом случају пише неком Буђи у Котору: „Нећу пристати на чију молбу него да се баци у тамницу поп Богдан и сви они грађани, јер то није поп него коловођа лу пека... који... плачкају си ромашне људе и плијене млинове“.

Као освједочени заштитник сиротиње, Владика интervенише 16. октобра 1729. код Антонија Бемба: „... И пишем ви сву истину за тога Рада Јовова, којега држите у гвожђа“ и додаје: „... Њему су и жену и сестру злијуди били укради и заробији како двије овце, пак је једва жену откупio, а сестру неће никад откупit, ни видјет, а кад је то било, онда је он служио преведрога принципа... пак му други пасу гору силом и притискају баштине, а он би се ктио бранит и врх себе стајат и зато су га узели људи у ненавидност... Сад нејачему отјачега није стана ни живота...“

Дана 22. јануара 1730. моли Бемба да ослободи паштровске суве од оне „јадовите тамнице“, пошто „нијесу послушани, ни стимани от тврдоглавога пука“, па наставља: „... Ми свеје додијавамо с нашом слабом памети, ма ако је памет наша слаба, или је љубав велика и жаљост и плач јошт већи, гледајући где се крајина мути и разура... Зајто ми имамо на врата куће великога злоторија, а тешко свује инокочини“.

Двадесетчетвртог марта 1730. Владика пише Бембу да би желио да се у његове ствари нико не мијеша колико ни ја у чије друге ствари“, јер је сваки пастир за своју паству дужан душу положити и умријети.. Просимо да не изгоните без наше књиге и отлуке ни Гаврила, ни попа, докле ми не учнимо нашу ховни суд за његову кривицу или правицу. Преосветите ни г-н бискуп котарски нама је по Духу светом брат, ма је боље да живимо у љубав и да не слушамо неке лаже који ову крајину муте...“

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

ИДЕАЛНА ЖЕНА

Енглески композитор Бенџамин Бритн прочитао је у филмском часопису како амерички сликари за мишљају идеалну жену: „Она мора имати нос као Брилјант Бардо, уста као Рита Хејворт, очи Лане Тарнер и браду Грејс Кели“.

Бритн баци часопис и промрља:

— Ох, како бих био срећан да узмем оно што су ови одбацили!

СЛИКАР И ОСИГУРАЊЕ

Дошао Урош Предић у осигуравајуће друштво и затражио да осигура свој живот. Чиновник му одговори да не може то да учини.

— Зашто не можете? — противствовао је сликар.

— Па ви имате 88 година.

— Шта мари? — примијети сликар. — Према вашој статистици, у тим годинама умире врло мали број људи.

КАЗАЛИ СУ...

Да не би плакао

БОМАРШЕ: Трудим се да се смијем свему и то зато што се бојим да због свега не почнем плакати.

*

МОРИЈАК: Има два начина да се не воли умјетност: да се не воли и да се воли рационално.

*

МУНРО САКИ: Закон је паукова мрежа која зауставља муве, али дозвољава пролаз птицама.

*

КОНФУЧИЈЕ: Половина живота дата нам је за уживање, а друга половина за окајање грјехова.

*

ПОЛ БУРЖЕ: Увијек волимо оне који нам се диве, мање волимо оне којима се дивимо.

*

ИЉФ: Фазан је кокош чије је место тек онда добро када је постало лоше.

*

ОСКАР УАЈЛД: Умјетници су као и грчки богови: они се откривају само једни другима.

*

ЈУВЕНАЛ: Будите благи и немилостиви према свакоме, само не према самима себи.